

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Symmvla Caietani

Cajetan, Thomas

Antverpiae, 1575

Casus sunt speciales multi à confessoribus in materia restitutionis non negligendi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41716

Si verò impediit gratuitum beneficium (puta donationem, legatum, testamentum procurando quòd donator reuocaret legatum, testamentum aut donandi voluntatem) non tenetur restituere quamuis mortaliter peccauerit si ex odio fecit: quia actio impeditua non terminatur ad iniustum: quia nullum ius adhuc habebat proximus voluntate existente ambulatoria. Et vt sis capax rationis, considera quòd si testator ipse ex odio reuocet testamentum, quamuis peccet mortaliter, nullius tamen ius violat, ad nullam restitutionem tenetur. Si igitur ipse testator ex odio reuocans non tenetur restituere, quia nullius ius tollit, multò minus inducens testatorem ex odio tenetur restituere: quum sit causa remotior. Radix ergo non restituendi est, quia actio nō terminatur ad iniustum. Ex istis ergo regulis prudens confessor consideret & iudicet, vt non oporteat scribendo singulos casus, implere libros.

Casus sunt speciales multi à confessoribus in materia restitutionis non negligendi.

Quamuis autem non sint omnes scribendi casus sigillatim, quidam tamen qui quasi dubii videntur, tacendi non sunt. Primus est, circa restitutionem famæ indirectè læsæ. Verbi gratia: Petrus accusatur vel denunciatur de furto à Ioanne: & licet verè Petrus fecerit furtum illud, negat tamen affirmando in iudicio se non fecisse furtum illud: ac per hoc indirectè Petrus facit Ioannē mendacem mendacio pernicioso, vt patet. Dubitatur an Petrus teneatur ad restitutionem famæ Ioannis.

Si respondendo distinguitur de obligatione accusati Petri, vel est obligatus secundum iuris ordinem fati veritatem, vel non: & rursus vel Ioannes potest

h h

probare,

probare, vel non: & dicatur quòd in casu quo non potest Ioannes probare, aut in quo Petrus non tenetur confiteri: sibi ipsi imputet Ioannes suam infamiam: quia nō debuit temerè accusare. Si sic inquam dicatur, aduerte quòd erratur: tum quia non licet maleficium maleficio compēsare: tum quia non agitur nunc de culpa, sed de fama. Vnde supposito quòd Ioannes temerè de vero tamen crimine accusasset, si propterea à Petro accusato fuisset percussus, constat quòd deberet ei à Petro satisfieri de iniuria & damno, & si pro quia sic est, consequens est quòd si est ab eodem percussus in fama, debet ei restitui fama: quāto damnum famæ maius est damno rerum, Vnde non est attendendum in huiusmodi restitutione si Ioannes potest probare vel non: aut si Petrus tenetur confiteri vel non: quoniā hæc omnia per accidens concurrunt ad percussionem Ioannis in sua fama.

Dicendum est autem ad casum, quod quia non directè Petrus accusatus tollit famam (quia nō animo detrahendi Ioanni Petrus negat, sed accusandi sui gratia) ideò secundum regulas detractionis materialiter tantum respondendum est, quòd si ex huiusmodi negatione subsequuta est læsio famæ ipsius Ioannis (puta quia inde reputatus mendax perniciosè) tenetur Petrus restituere illi famam. Si verò ex hoc Ioannes non minus bonus habetur: sed creditur quod ille omni quo potest modo se excusat siue verè, siue falso, non tenetur ad restitutionem: quia non est illi ablata fama, neque secundum rem, neque secundum affectum: quia ut dictum est: nō animo detrahendi negavit. Secundus casus est circa restitutionem etiam famæ: an falso confitens se homicidium aut aliud crimen patrasse, ob dolorem seu timorem tormentorum, teneatur ad restitutionem suæ famæ. Sed dicitur quod si potius vult mori in illa sua infamia quàm
experiri

experiri iterum tormenta, quæ oporteret experiri iterum si postquam ratificavit, retractaret restituendo sibi famam, non tenetur ad restitutionem famæ. Aduerte quod erratur: quoniam detinere alienam famam non restituendo illam, multo grauius est quam detinere æs alienum, non minus autem tenetur homo ad restituendum sibi ipsi Iesu Christi membro famam quam alteri, est igitur in peccato detentionis famæ quoad illam non restituit. Vade sicut tormenta non excusant à negatione veritatis necessariae ad salutem, ita nec ab huiusmodi omissione restitutionis famæ membri Christi, quum sit necessariū ad salutem non detinere famam non minus suam quam proximi à se læsam. Quia igitur iste infamando se ipsum ob tormēta peccauit mortaliter, vt patet (quoniam commisit deliberatè actum ex suo genere peccati mortalis, detractionem scilicet falsam) consequens est, vt detinendo quoque famam quam detrahendo abstulit, peccet mortaliter: ac per hoc sicut tormentorum metus aut dolor non excusauit detractionem, ita nec excuset detentionem famæ. Tenetur igitur restituere sibi Christi membro famam.

Tertius casus est de restitutione rerum: an vxor, filia, serua hominis nihil aliud habentes quam bona aliena seu ad restitutionem obligata, peccat vicium sumendo, & teneatur restituere? Ad hoc dicitur immiscendo ea quæ sunt per accidens, quod & personæ istæ consumentes hæc bona, inducunt personas vtiliter gerentes negotium creditorum (puta quia dant operam vt maritus, pater, dominus &c. restituat) sed si tantum operarum suarum impendunt ad bonificandum bona illa, & huiusmodi: aut si sunt in extrema necessitate, in qua sunt omnia cōmunia, non tenentur restituere. Manendo autē in casu seclusis his accidentibus, dicendum est quod non est dubiū personas istas

Et

quæ

quæ aliena consumunt in suo victu, teneri ad restitutionem: quia alienas res consumunt.

Sed an peccent sic vtēdo quasi coactē (quia oportet vxorem, filias, & huiusmodi personas sub aliena potestate constitutas vesci iis quæ in mensa sunt, vestiri vestes quas maritus, pater &c. dat) non facile patet. Crediderim ego has & similes personas posse absque peccato vti rebus huiusmodi alienis, non tãquàm inuito Domino: sed sub rationabili rati habitionis spe quod ego innocēs vescar, induar, restitutus de meo si habeo: aut si habuero tantundem: ita tamen quod si non habeo in præsentī vnde restituere possim solis necessariis cum timore domini vtar: quia rationale est vt quisque velit alteri quod sibi vellet fieri. constat autem quod quilibet innocens sub patria potestate, vellet sibi hoc concedi: igitur rationale est quod quisque hoc velit alteri in tali articulo constituto. Quum primū aūt persona sui iuris est, tenetur potius mendicare quàm de alieno viuere. Si autem habeo in præsentī vnde & possum & volo restituere æquiualens, possum etiam non subditus vti re aliena absq; mea culpa accepta: quia hoc non est vti re aliena inuito Domino, sed hoc est emere eam alienam ad vtilitatem potius Domini, qui ex hoc pro quanto ego vtar, nihil perdet. Verū oportet in huiusmodi casibus prouidere vt non eueniat alicui scādalum ex hac mea libertate & voluntate bona latente. Quartus casus est de restitutione rerum ex fictione: an fingens se bonum aut pauperem, aut oraturum, teneatur restituere eleēmosynaliter sibi collata. Et breuiter distinguendum occurrit si fictio talis concurrat per se (hoc est ex intentione) ita quod propterea ille fingat vt habeat eleēmosynam: aut si concurrat per accidēs, hoc est si non propter habendam eleēmosynam fictio ista fit, sed propter alium finem.

Nam

Nam si primo modo concurrat fictio, consequens est ut lucrum hoc fraudulentum sit & iste simulator reus sit fraudulentæ actionis acquisitiuæ: & propterea tenetur ad restitutionem, sicut quilibet alius ex fraude & dolo acquirens. Non est tamen restituendum illi qui eleemosynaliter dedit, sed Christi pauperibus, seu operibus talibus qualibus ille qui dedit, putauit se dare: quia & quo dator eleemosynæ principaliter dedit Christi bonis seruis seu pauperibus, seu pro Missis & orationibus expositis, iam ius quæsitum aut quasi quæsitum est Christo, qui mercedem reddidit (iuxta illud: Qui dederit calicem aquæ frigidæ alicui in nomine discipuli, non perdet mercedem suam) iam non est suum quod dedit Christo in nomine discipuli, siue ille sit verè discipulus siue non.

Si verò fingit quis se bonum aut sanctum non ratione lucri, non tenetur restituere, sed satisfacere deuotioni eleemosynam dantis: quia licet dans decipiatur in opinione bonitatis ab isto hypocrita, non tamen decipitur ab eodem quantum ad actionem dandi eleemosynam, sed ad hanc ex propria deuotione ducitur.

*Contentio contra proximum qua quis
nequiter proximum inuadit,
peccatum est mortale.*

Rixa (hoc est contentio ad facta proueniens ex inordinato animo: ut quum propria auctoritate vnus alterum inuadit) peccatum est mortale ex proprio genere: quia nociua est proximo. Et si ex vtraque parte rixa tenet (hoc est quod mutuò contra se pugnant irati) vtrique est peccatum mortale. Si autem altera pars soli defensionem operam dat, non est ex parte eius rixa.

Aduerte tamen si seruata est moderatio inculpa-